

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОСВІДОМОСТІ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Питання правосвідомості людини є одним із центральних у правовій думці. Воно розглядається в рамках багатьох наук: соціології, теорії держави і права, філософії права, являючи собою комплексну та складну категорію.

Інтерес до правосвідомості завжди був значним. В останній час увага до цієї категорії посилилась, адже саме правосвідомість є ключовою характеристикою громадянського суспільства, критерієм його розвитку. Саме від рівня правосвідомості залежить стан законності, реалізація прав і свобод людини у суспільстві, ступінь його формування. На нашу думку необхідно більше уваги приділити філософсько-правовому аналізу правосвідомості, адже без такого осмислення неможливо об'єктивно розглядати ідею права. Як зазначав В.С. Нерсесянц, філософія права починається з виникнення ідей про природу і сенс права. Остання не може існувати поза правовою ідеєю правосвідомості [1, с.127]. Неможливо говорити про право не осмисливши його з позицій філософії. О.Е. Лейс стверджував, що право - це той соціальний феномен, який "закритий", якщо на нього "дивитися" тільки юридичним поглядом.

На сучасному етапі суспільного розвитку ми можемо спостерігати про зростання інтересу до категорії правосвідомості. При чому переосмислюється не лише вказана категорія, а її місце в правовій дійсності та у праві в цілому. Тому викликає інтерес дослідження правосвідомості та власне її носія. Важливо дослідити та проаналізувати правосвідомість такої соціально-демографічної групи, як молодь. Особливий інтерес викликає молодь, яка проживає у сільській місцевості.

Що ж вважають правосвідомістю? Правосвідомість – це саморефлексія, відображення правової реальності крізь призму індивідуального інтересу. Правосвідомість виступає як елемент мотивації дій індивіда, соціальних груп у відповідності до вимог норм права [2, с.774].

У сучасній теорії права правосвідомість тлумачиться як система ідей, уявлень, емоцій і почуттів, що виражають ставлення особи, групи, суспільства до чинного, минулого і бажаного права, а також до діяльності, пов'язаної з правом [2, с.775]. Існує і ряд інших думок щодо пояснення даної категорії. Висловлюються навіть пропозиції щодо створення окремої філософсько-юридичної галузі знань — філософії правосвідомості, яка дозволить повно і системно дослідити це явище.

Але повертаючись до тематики нашого дослідження хочеться зазначити, що основою правової свідомості молодої людини, яка проживає у сільській місцевості є системні правові знання про суспільство, його інститути та процеси, про державу та її органи, про норми, що регулюють відносини людей між собою та з владою, про взаємні права, свободи та обов'язки людини і держави. Тобто це ті правові знання які вона здобула в процесі своєї життєдіяльності у даному суспільному просторі у процесі шкільного, вищого і професійного навчання, а також можливо і шляхом самоосвіти у власному селі чи селищі. При чому важливу роль у цьому відіграє безперервність і систематичність.

Сільська місцевість – це окремий «регіон», зі своєю самобутністю, традиціями, і звичаями. Тому регіональна правосвідомість тут збагачується своїми власними нормативно-правовими актами, що приймаються на місцях. Але й самі ці акти є проявом специфічної правосвідомості, тому що нормативна частина цієї правосвідомості стає правом.

Реальним відображенням правосвідомості сільської молоді є суспільні відносини, які потребують правового регулювання, саме право, його функціонування, поведінка людей у правовій сфері та інші правові явища які виникають у зв'язку з дією правових норм. Правосвідомість розвивається на фоні тих правових реалій, які існують та відбуваються в державі та істотно впливає на поведінку сільської молоді, їх уявлення, погляди, бажання, наміри, тощо.

Основна частина сільської молоді виступає носієм буденної правосвідомості, яка формується під впливом конкретних умов життя такої молоді людини, її знань про правові норми, їх необхідність чи корисність, законність, юридичну відповідальність за вчиненні діяння тощо. На рівні буденної правосвідомості багато молодих людей розуміють закон як певну заборону або наказ, не розуміючи в повній мірі суть, значення та роль права в суспільному житті.

Звичайно, значний вплив на правосвідомість сільської молоді здійснюють ті явища, що відбуваються у державі: криза, безробіття, зміни у політичному житті, соціально-економічна нестабільність, тощо. Це аж ніяк не сприяє покращенню правосвідомості молоді, а навпаки викликає у них розчарування, зневіру, неповагу до права. І у такому разі вже мова йде про деформацію існуючої системи поглядів і уявлень про право. До того ж потрібно враховувати і той рівень правової свідомості, який має особа. Мова йде про той «багаж» якісних правових знань, які отримують сільські мешканці у навчальних закладах. Чи достатній цей рівень щоб не піддатись деформації та не зрушити зі шляху? Це питання важливе та потребує детального аналізу що буде зроблено під час опитування категорії осіб, які покликані формувати правову свідомість сільської молоді.

Рівень правової свідомості української молоді, в тому числі і сільської визначає рівень правового розвитку українського суспільства і впливатиме на наступні покоління в майбутньому. Для забезпечення подальшого розвитку правового громадянського суспільства слід створити належні умови для засвоєння молоддю правових норм, що в подальшому будуть впливати на їх правомірну поведінку. Метою подальших досліджень повинна стати розробка програм загальнодержавного рівня підтримки сільської місцевості в освітній сфері, аби забезпечити формування у сільської молоді високого рівня правової свідомості з врахуванням індивідуальних особливостей. Лише за участі і сприянні держави можливо подолати правовий нігілізм, підвищити правопорядок і законність у суспільстві, сформувати державу європейського зразка.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Байниязов Р. С. Правосознание и правовой менталитет в России : диссертация ... доктора юридических наук : 12.00.01 / Саратов. юрид. ин-т МВД РФ. - Саратов, 2006. - 349 с.
2. Проць О.Є. Структура та функції правосвідомості молоді / Форум права. – 2011. – № 2. – С. 773–778 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11poefpm.pdf>
3. Новгородцев П.И. Введение в философию права. Кризис современного правосознания / П.И. Новгородцев. – СПб. : Лань, 2000. – 352 с.